

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklinska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefranklinskih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inostranstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davček posebe. Pošt. šek. rač. 11.753. Telefon 3112

Na kraljev rojstni dan

Po mučeniški smrti pokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. je še nedoleten prevzel nasledstvo svojega očeta kot kralj Peter II. Karadordevič.

Njegov prihod na prestol Jugoslavije je pozdravil ves narod z največjo ljubeznijo in vdanostjo v upanju, da bo on, sin velikega očeta, nadaljeval in dovršil veliko delo miru in napredka zedinjene in močne Jugoslavije.

Kralj Peter II. se je rodil v Beogradu, 6. septembra 1923. leta kot prvorojeni sin kralja Aleksandra I. in kraljice Marije.

Njegov rojstni dan, to pot prvi, ki ga praznuje kot kralj Jugoslavije, se in se bo svečano proslavljalo po vsej državi. Državljeni kraljevine Jugoslavije se vesele tega dne, od vseh najbolj pa ga je vesela mladina. Ona bo najtopleje in najiskreneje živela v prepričanju, da bodo v srcu mladega kralja odjeknila vsa velika, lepa in plemenita svojstva njegovih prednikov, da bo tako postal vreden in mogočen vladar Jugoslavije. Mladina bo iz dna srca stala ob mladem kralju, da mu bo, ko bo potrebno, močna in trdna opora. Tisti pa, ki so prelivali kri za Jugoslavijo, za svobodno domovino vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov, pa bodo živeli za plemenito misel, da naj bodo mlademu in neizkušnemu kralju prihranjeni nepopisni napori, težave, muke in bolečine, ki jih je uporabila njegovemu junaškemu očetu, da je najlepšo mladost moral preživeti v strašnih vojnah. Prihranjena pa naj mu bo tudi največja muka in žrtev, ki jo je doprinesel na oltar domovine njegov oče s svojo mučeniško smrtjo.

V mladini, v otrocih je vsa nada in bodočnost naroda. Ni tako brez pomena, če se ob tej priliki spomnimo, da je že od nekdanjega polagala ljudstvo vse svoje nade na svojega vrhovnega vodjo. In vodja sam je zmagoval samo takrat, kadar je stal ob njem ves narod in strnjeni in nerazdružni verigi. Ob tem prvem rojstnem dnevu svojega kralja je prav v času, ko potrebuje naš narod stanovitnosti in trdnosti, dovolj upravičena zahteva, da se tega zavedamo bolj, ko kdaj prej.

Kdor je samo malo pogledal v našo črno preteklost in ji prisluhnil, pa jo hotel tudi razumeti, se je prepričal, da je bila cela dolgoletna borba Jugoslovanov, kakor Slovanov sploh, borba za svoj obstoj. Branili smo svojo individualnost skozi stoletja in braniti jo moramo še danes. Raztreseni in razcepljeni nismo in ne bomo mogli ne živeti, ne umreti. Da je tudi danes še vedno mnogo pojavov, ki pričajo, da borba za čvrsto in močno Jugoslavijo še ni dospela do svojega vrhunca, je gotovo. Kakor je prav, da ima vsak narod vedno pred očmi rojstvo svoje države, tako je tudi prav, da ima vedno v vidu koliko ji je dolžan. Treba je bilo Sama, da je ustanovil državo med severnimi Slovani, treba je bilo, da je radi sporov med brati ta država propadla. Zgodovina nas tako

učil. Uresničil se je že pred tisočletjem torej narodni pregovor: Kdor noče spoznati brata za brata, moral bo tujca za gospodarja. Treba je bilo Ljudevita Posavskega, da je s svojimi uspehi prepričal Jugoslovane, da je le ob slovanski skupnosti možen obstanek. Treba je bilo ponesrečene ga upora, da se je spet uresničil pregovor, da hiša razdeljena razpada kakor zapuščena. Bil je Tomislav v zgodovini Jugoslovanov, bil je Dušan Silni, Stefan Tvrdko, bili so Celjani, Zrinski in Frankopani, vsi ti, ki so nosili v srcu eno samo željo: Združiti Jugoslovane v močno in nerazdružno Jugoslavijo. Bilo je treba Karadorda, Petra I. Osvoboditelja in Aleksandra I., da so stoletna prizadevanja postala meso in kri.

Prerez skozi našo narodno zgodovino in razmišljanje o vseh dogajanjih in vseh velikih ljudeh nam šele pravilno odpre oči, nam pa tudi da pravilno cenitev pomena prvega rojstnega dne našega mladega jugoslovanskega kralja, sina slavnega očeta. Kdo bi zanikal, da čakajo mladega kralja velike in težavne naloge? Koliko je še odprtih vprašanj, ki bodo zahtevala, da jih bo reševal mož jeklene vztrajnosti in trdnega značaja! Zato je samo naravno in popolnoma utemeljeno, da se vsi oni, ki jim je do tega, da razvoj in napredek Jugoslavije doseže meje, ki so mu po kulturnem, gospodarskem in političnem položaju odmerjene, čim tesneje postavijo ob stran svojega vladarja in mu bodo stali trdno ob strani pri težkem delu, ki čaka

njega in vse njegove zveste in zavedne Jugoslovane.

Ob tej priliki, ko se upravičeno spominjamo in oziramo v preteklost ter uvrščamo svojega mladega kralja v krog velikih in slavnih prednikov ter svetlih osebnosti jugoslovanske zgodovine, nam Slovencem še vedno leži na srcu velik in težak kamen. Ali smemo ob tem prvem rojstnem dnevu svojega jugoslovanskega kralja upati, da se nam ta velik in težak kamen odvali in da bodo tudi naši bratje onstran meja prosto in svobodno zadihal? Ali smemo upati, da bodo naši bratje ob Soči in onstran Karavank kdaj slavili 6. september kakor ga slavimo mi?

Smemo! Prav letošnji 6. september, letošnji prvi rojstni dan našega kralja nam je porok za to. Takrat, ko bomo vsi Jugoslovani združeni v bratskem objemu, bo zaključena zadnja etapa borb za narodno svobodo, vsem velikim tvorcem resnične in neokrnjene Jugoslavije bo popolnoma zadoščeno. Slovenci smemo ob tem velikem dnevu, ko polagamo vse nade in vse želje v mladega kralja ponovno poudariti, da tudi v onih — onstran ob Soči in za Karavankami, še ni zamrla zavest, da so kulturna, organična individualnost, da je možen njihov kulturni in gospodarski razvoj samo v krogu ostalih Jugoslovanov in da je gol absurd usode, da trpe pod romansko in germansko raso.

Ko izražamo vse te misli in želje, ko gledamo v črno preteklost z neljubimi spomini in v svetlo bodočnost s prelepimi željami in trdno voljo, kličemo vsi iz vsega srca:

Naj živi kralj Peter II. Karadordevič!

Naj živi Visoki kraljevski dom!

Naše gospodarstvo

Že v l. 1933. je sklenil gospodarski svet učiteljstva dravske banovine, da bo naša stanovska organizacija započela temeljito in smotno akcijo za poglobitev stanovsko-gospodarskega dela. Zaradi raznih zaprek in drugih nujnejših zadev se je pričel izvajati ta sklep v šol. l. 1934/35.

Stanovsko-gospodarsko delo je tesno vezano z učiteljskim gospodarskim in socialnim ustanovami. Zato je nemogoče ločiti eno od drugega ali govoriti in usmerjati stanovsko-gospodarsko delo brez imenovanih ustanov. Treba je prijeti celoto tako kot je, jo tovarišem (icam) razčleniti, razjasniti, poudariti pravi pomen in korist udeleževanja in pokazati gospodarsko moč, do katere bo prišlo učiteljstvo edino le po gospodarskem delu v svojih stanovsko-gospodarskih in socialnih ustanovah. Tovariši Ant. Hren iz Studencev pri Mariboru je strnil vse naše gospodarske ustanove v posebnem referatu »Gospodarski dan«, jih opisal po njih lastnostih in pomenu za vsakega posameznika in s tem napravil prvi korak v sistematično stanovsko gospodarstvo.

Ta referat, ki je bil obvezen za vsa sreska učiteljska društva, naj bi po želji vodstva stanovske organizacije započel, vpeljal in sistematično organiziral stanovsko gospodarstvo. Kako se je ta naloga vršila po raznih srezih šablonsko — prečitali so referat in zaveda bo počivala do novega opozorila od zgoraj —, o tem ne mislim razpravljati. Poskusil bom pa poudariti: kaj se je že zgodilo in kaj se mora še izvesti.

Hrenov referat »Gospodarski dan« je podan v strnjeni obliki, omenja samo najvažnejše iz gospodarskega dela, skicira posamezne stanovske ustanove, postavil je temelj za nadaljnje stanovsko-gospodarsko delo. To delo bodo izvršili gospodarski odsek v sreskih družtvih. Ko so se člani prišli za ta odsek se jim je naročilo, da prevzamejo v svojo skrb stanovsko-gospodarsko delo, da organizirajo in izvedejo potreben načrt za to delo v njih srezu. Gospodarski odsek je zdaj tisti činitelj, od katerega zavis uspeh gospodarskega dela in gnotna korist posameznikov kakor vsega stanu.

Pri tej priliki naj omenim, da je dolžnost vsakega člana v gospodarskem odseku, da skuša po svojih najboljših močeh izvesti stanovsko-gospodarski program v svojem srezu. Kdor tega veselja, sposobnosti ali pridnosti nima, ta naj prepusti svoje mesto v odseku drugemu, ki bo te naloge rad in uspešno vršil.

Sestava gospodarskih odsekov se po nekaterih srezih ni vršila tako kakor bi bilo v interesu stvariti same želeti. Že enkrat sem omenil v »Učit. tovarišu«, da naj bi gospodarski odsek tvorili vsi zaupniki posameznih učiteljsko-gospodarskih ustanov in pa taki, ki so v teh sami včlanjeni. Ti imajo svoj osebni interes na tem, da ustanova, katero zastopajo ali v kateri so včlanjeni lepo napreduje in uspeva. Gotovo bodo tudi ti našli in poskusili

vse, da se to tudi izpelje. Obenem so pa — zlasti zaupniki — v neposredni pisni ali ustni zvezi s središčno gospodarsko ustanovo, odkoder dobivajo vse potrebne napotke za gospodarsko delo.

Gospodarskemu svetu naj se ne nalaga raznih del za stanovsko-politična, upravna, pedagoška in druga vprašanja. Naše stanovsko gospodarstvo je tako važno, je že zdaj zakoreninjeno v tolikih stanovsko-gospodarskih ustanovah, da potrebuje že samo za pravilno rešitev v vsakem srezu več in polnih mož. Vsak član gospodarskega sveta naj si izbere po svoji sposobnosti, ambiciji in veselju le tisto delo iz skupnega gospodarskega programa, za katero bo zastavil vse svoje sile, da ga bo uspešno izvedel.

Gospodarski svet naj se večkrat sestane k posvetu, gotovo pa pred vsakim zborovanjem. Vodstvo sreske organizacije naj oddaja vse predloge, nasvete ali načrte, ki govore o stanovskem gospodarstvu, gospodarskemu odseku v temeljito razpravo. Če je bil gospodarski odsek smotno sestavljen, to je iz gospodarskih strokovnjakov in delavcev, potem se ni bati, da bi bila mnenja gospodarskega odseka in plenuma na zborovanju v bistvu različna. Vse gospodarsko delo — tudi stanovsko — ima gotove smernice, katere vsak gospodarski delavec pozna in po potrebi ve in zna zagovarjati. V to ga usposablja največkrat že lastna praksa.

Stanovskemu gospodarskemu delu naj bo stavljen tale smoter: na vsakem zborovanju naj se obravnava samo ena stanovsko-gospodarska ustanova, pojasnjuje one zadeve, ki se tičejo te in agitira naj se na zborovalnem dnevu in v času do prihodnjega zborovanja samo za to ustanovo. Tovariši (-ice) si morajo biti na jasnem o vseh straneh te ustanove, morajo imeti zadosti časa za proučitev pravic in dolžnosti priporočane ustanove in končno morajo priti po lastnih zaključkih do prepričanja, da je ustanova za nje koristna, za stan častna, to je, da se odločijo za osebno udeleževanje v ustanovi. Vstop v vse učiteljske ustanove je neprisljiv, prostovoljen, a tudi izstop v vsakem času po gotovih pogojih dovoljen.

Člani gospodarskega odseka naj si pri vodstvu, oziroma predsedstvu učiteljskega zborovanja zagotovijo za reševanje gospodarskih vprašanj primeren čas. Vsak referat, vsaka sprožena misel v zadnjih zborovalnih minutah odjekne in zamre med stenami zborovalnega prostora. Kakšno naj bo duh prožen in sprejemljiv, če si ga ure in ure trapiš z raznim in največkrat popolnoma nesorodnim gradivom! Gospodarski referati in razgovori naj se vrše v prvi polovici zborovalnega časa.

Gospodarski odsek si je napravil (ali bo to storil takoj v začetku šol. l. 1935/36.) načrt, kako bo v svojem srezu izvedel in poglobil smisel za stanovsko gospodarstvo. Ta načrt naj postopoma in dosledno vresničuje in izvede do tiste višine, ki je v splošnem možna. Vsako leto pridejo v srez novi člani, nastav-

VSEBINA:

Na kraljev rojstni dan.

Naše gospodarstvo.

»Kje domovina si?«

Potek glavne skupščine JUU v Sarajevu.

Počitniški pedagoški tečaj.

Otvoritev nove šole.

Splošne vesti. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija.

ljani so novinci, vrše se včasih osebne spremembe tudi med šol. letom. Zato ni nobena beseda odveč in naj se ta še tolikrat ponavlja. Jezusov ljubljencev apostol Janez je vse življenje — bil je nad 90 let star — pridigoval samo o ljubezni.

V zadnjem času se precej razpravlja o reformi učiteljskih. Niso mi znane smernice, po katerih mislijo novejši reformatorji preurediti pouk na učiteljsko — zlasti zadnji letnik. Preden je naučna uprava vzakoniła V. letnik na učiteljskih, se je dosti govorilo o načrtu za ta razred, ki naj bi vseboval praktične nauke o šolski administraciji, o narodnem gospodarstvu, o delu za narodno izobrazbo itd. O vsem tem so pa gojenci menda prav malo dobili v zaključnem razredu, četudi je splošno znano, da narod učitelja ocenjuje po njegovem gospodarskem in nacionalnem udejstvovanju, nato pridejo šole na vrsto njegovi uspehi v šolskem delu. Kje naj se pa usposobi za tako važno in kočljivo delo naš mladi tovariš, naša tovarišica, če ne na učiteljski? Gospodje, ki sestavljate načrte in imate potrebno moč te načrte izvesti, ne pozabite na narodno in praktično gospodarstvo!

Včlanil bi se v ti in oni stanovsko-gospodarski ustanovi, če ne bi bili moji mesečni prejemki tako pičli, denarne zadrege vedno večje,« potoži mi ta ali oni tovariš. Sosed njegov ali poznavatelj njegovih gospodarskih razmer je pa mnenja, da so neurejene gospodarstva krive gostilne, slabo gospodinjstvo, nepravilna in prekomerna razdelitev prejetega denarja. Prijatelj, uči se narodnega gospodarstva pri sebi, išči, poišči in obdrži ravnotežje pri prejemkih in izdatkih za vsako ceno. Kdor ima vsega obilo, ta ne išče družabnikov, ta ne potrebuje pomoči svojega bližnjega. Kadar si pa v sili in potrebi, tedaj se boječe ozira na okrog po vzajemni pomoči. V težkih časih se ljudje združujejo v društva, v zadruge, v ustanove, ker je moč in sila v družbi gotovo večja kot pa posameznika.

Sklenimo za prihodnje šolsko leto, da bomo z vsemi silami delali na to, da vstopimo v vse učiteljske gospodarske in socialne ustanove, da bomo kot polnovredni člani teh institucij z nasveti, s predlogi in z aktivno delovanostjo okrepili naše stanovsko gospodarstvo in s tem priborili samim sebi potrebne pogoje za naše gnotno izboljšanje. Če si ne pomagata sam, Tj tudi Bog ne more pomagati!

Iv. Kocijančič.

„Kje domovina si?“

Kje, domovina, si? Ali po poljih teh? Še pod Triglavom, okrog Karavank? Ali po plavžih si, ali po rudnikih? Tu? Preko morja? In ni ti meja!

O. Zupančič »Duma«.

Veliki mojster naše besede je napisal te verze v dobi, ko je bil naš narod v vrsti manjvrednih, v kot potisnjenih narodov. Zaslutil je veličino naše domovine, ki je v daljo kot seme razspala svoj plod, ki je izginil v tujini, da ga ni več doseglo naše oko. In srce poeta je bilo bolno.

Kako pa je danes, ko je naš narod — združen v svoji nacionalni državi — ravnopraven z vsemi ostalimi? Ali se ne bi tudi danes razbolelo pesnikovo srce in iztisnilo v biser vso svojo bol? Okrog 2.800.000 naših rojakov je izven mej naše države. Bodisi, da na lastni rodni grudi tlačajo tuju tam za Karavankami, za Triglavom in Snežnikom, bodisi da tonejo kot majhni drobcji v tujem morju na Gradiščanskem, na Madžarskem, v Romuniji in Albaniji; bodisi da kot izseljenci raztreseni v vse štiri vetrove, na vse kontinente našega planeta iščejo kruha zase in za svoje. Okrog 19% vseh Jugoslovanov živi izven mej naše kraljevine.

Vsak narod gleda s prisrčno skrbnostjo na svoje izseljence in na drobce, ki so ostali izven mej narodne države. Zavedajoč se nacionalne skupnosti, ki sega preko državnih mej in preko oceanov skrbi materinska država, in njen narod, da se njih sinovi v tujini ne asimilirajo po večinskem narodu. Poleg vlade skrbijo zanje tudi organizacije zrastle iz privatne inicijative. Saj nam je vsem znana na pr. laška organizacija »Dante Alighieri«, ki s svojim delovanjem sega v naše narodno ozemlje onstran in tostran državne meje.

Tudi je vsem našim kulturnim delavcem na severni meji in v drugih po nemškem »Drangu nach Osten« ogroženih krajih znano društvo »Verband der Auslandsdeutschen«, ki je letos na svojem kongresu v Königsbergu v Vzhodni Prusiji v zanosni resoluciji proglasila »da ni Nemčija samo tisto, kar je znano pod imenom nemška država, ampak obsega vsa ozemlja, kjerkoli prebivajo Nemci. Prava Nemčija obsega tudi vse tiste Nemce, ki živijo kot državljani tujih držav«.

Tudi mi imamo razne organizacije, katerih naloga je skrb za naše manjšine in naše izseljence. Ali, priznajmo si, kljub požrtvovalnosti teh društev in mnogih idealnih posameznikov nismo do danes dosegli niti toliko, da bi izbojevali spoštovanje mednarodnih pogodb po majhni Avstriji in stem zaščitili narodni obstoj koroških Slovencev. In naši izseljenci? Kako je za te poskrbljeno? Res je naša država s konvencijami sklenjenimi z nekaterimi državami uravnala gospodarsko in socialno zaščito naših izseljencev, a kulturne vezi med izseljenci in domovino so zelo, zelo šibke. Ob priliki ljubljanskega kongresa, ki se je vršil julija v Ljubljani, je objavil izseljenski tednik »Novi list«, ki izhaja v Buenos Airesu članek »Mi in domovina«. Med drugim pravi v tem članku: »Danes so vezi med domovino in nami prav močno zrahljane. In vprav radi tega mislimo, da toliko domovina, kolikor izseljenci nujno potrebujejo danes predvsem eno: da se vzpostavijo medsebojne vezi. Ta potreba je nujna, je temeljna ter ima pred vsemi drugimi to prednost, da ji je mogoče zadostiti brez posebno hudih naporov, sredstev in žrtve. — Mi, jugoslovanski izseljenci, ne moremo danes zahtevati od domovine materialne podpore za naše izseljenske ustanove; ne moremo zahtevati, da nam domovina gospodarsko pomaga na noče s finansiranjem naših kolonizatorjev v tujih deželah, kakor dela to na pr. Japonska za svoje ljudi v Braziliji, ki jim je v kolonizacijske svrhe in za začetek preskrbela okroglo pol milijarde dinarjev. Jugoslavija je mlada država in ima doma sama mnogo nujnih potreb; mnogo več nego razpoložljivih sredstev. — Jugoslovanski izseljenci ne zmoremo v sedanjih prilikah pričakovati materialne zaslombe od domovine. Nekaj pa smemo in moramo od nje zahtevati: da nas ne pozabi. — Koliko je danes ljudi v Jugoslaviji, in tudi med izobraženci, — ki vedo o izseljencih nekaj več nego to, da jih je nekdo nazval deseto banovino? Brez posebnega pretiravanja bi lahko trdili, da je naša domovinska javnost o vsaki filmski zvezdi bolj poučena nego o Jugoslovanih, ki žive izven mej domovine, dasi je teh 2.800.000. Če je bilo mogoče v domovinski javnosti ustvariti zanimanje za Greto Garbo, zakaj bi ne bilo mogoče ustvariti tudi zanimanja za izseljence? In šola bi morala pri tem pomagati. To je conditio sine qua non za kakršnokoli sodelovanje med domovino in izseljenci in ako hočemo preprečiti postopno a sigurno medsebojno odtujevanje...«

Šola bi morala pri tem pomagati! Ko sem prečital citirani članek, se mi je osredotočila pozornost na trditve, da bi tudi šola morala pomagati pri poglobitvi stikov med domovino in izseljenci. Članek v daljni Argentini je s tem podčrtal važnost, ki jo ima šola pri vzgoji naroda. V koliki meri pa naša šola vrši te naloge?

Učni načrt za osnovne šole ima v zemljepisni snovi za IV. razred tudi določilo »Jugoslovani izven mej naše države«. Prav tako tudi učni načrt za višjo narodno šolo v programu za zemljepis v I. razredu povdarja s posebno točko, da se je učiti o Jugoslovanih v državah naučenih v tem razredu. Okvirni učni načrt daje torej dovolj osnove za izvajanje naloge, ki je omenjena v članku argentinskega »Novoga lista«. Žal, da so knjige, ki so v rabi v našiholah bodisi kot učbeniki, bodisi kot pomožne knjige za učitelja dovolj skope s podatki o zamejnih Jugoslovanih, zlasti o naših izseljencih. Tako se neka zemljepisna knjiga zadovoljuje z ugotovitvijo, da je na Koroškem mnogo Slovencev in na Ogrskem še precej Jugoslovancev. Ista knjiga ne omenja Gradiščanskih Hrvatov, niti naše manjšine v Rumuniji (spomin pa se rumunskih Nemcev). Vsi izseljenci so odpravljani s petimi vrsticami v poglavju »Nemčija«. — V zemljepisnem učbeniku za meščanske šole je Julijska Krajina odpravljena s 7, Koroška pa s 3 vrsticami. V Madžarski niso omenjeni Jugoslovani, pač pa Cigani. Prav tako omenja v Rumuniji Nemce, Ruse, Madžare in Žide; Jugoslovancev pa ne. Izseljenci so popolnoma pozabljeni.

Tudi naše članke so v tem oziru na isti višini z nekaterimi zemljepisnimi učbeniki.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da je naša oficialna, šolska literatura mačehovsko skopa, ko je govora o petini našega naroda izven mej Jugoslavije. Delno zamaši to vrzel tozadavna literatura raztresena po raznih mladinskih revijah in v naših »Kresnicah«. Imamo tudi nekaj knjig, ki nam prav dobro služijo pri proučevanju naših manjšin. Odlična je knjiga »Naši onstran meje« (uredil in izdal Peter Pavlovič) ter mladinski knjigi »Poglejmo v Beneško Slovenijo« in »Pojdimo v naš Korotan«, ki sta izšli v založbi »Slovske družbe«. Nimamo še sistematično prirejenega dela, ki bi nas seznanil z ostalimi našimi manjšinami. Prav nujno pa bi potrebovali za našo mladino knjigo o naših izseljencih. Ko bi si naša Mladinska matca nadelala to hvaležno nalogo, prav gotovo bi jo odlično izvedla. Tudi sestavljalci novih učbenikov bi morali posvetiti več pažnje našim manjšinam in izseljencem.

Končujem z besedami 3. točke resolucije, ki so jo naši argentinski izseljenci poslali izseljenskemu kongresu:

»Ni dovolj doseči, da se izseljenci ohranijo nerodu; treba je tudi preprečiti, da se narod ne odtuji svojim izseljenim sinovom.«
In šola naj pri tem pomaga! D. L.

Potek glavne skupščine JUU v Sarajevu

PREDKONFERENCA.

Glavna skupščina JUU v Sarajevu je trajala od 21. do 24. avgusta.

Takoj po prihodu vseh delegacij je bila sklicana 21. avgusta ob 5. uri popoldne skupna seja delegatov in glavnega odbora. Delegacija se je polnoštevno zbrala v prostorih sarajevske sekcije JUU v Volgi.

Predsednik JUU tov. Ivan Dimnik.

Sejo je otvoril predsednik JUU tov. Ivan Dimnik in pozdravil vse prisotne, obenem pa se je zahvalil sarajevski sekciji za gostoljubno sprejemanje in za vse delo, ki so ga imeli njeni člani s pripravami za glavno skupščino.

Predsednik sekcije JUU za drinsko banovino tov. Bilčar je kot domačin pozdravil vse prisotne goste, tovarišice in tovariše. Zdel je, da bi se v Sarajevu prav vsi dobro počutili, želel pa je predvsem, da bi poteklo delo na skupščini lepo, stvarno in tovariško, da bo privedlo do zaželenih uspehov.

Predsednik sekcije JUU za drinsko banovino tov. Stevo Bilčar.

Nato so bili določeni posamezni odseki in vsaka sekcija je nominirala svoje delegate za posamezne skupščinske odseke. Ko so bili določeni tudi zapisnikarji in overovatelji, je bila predkonferenca zaključena.

PRVI DAN GLAVNE SKUPŠČINE.

V četrtek 22. avgusta so se zbrali v narodnem gledališču vsi delegati, ki jih je bilo 360, poleg delegatov je prisostvovalo skupščini tudi zelo veliko število učiteljstva iz vse države, tako, da je bilo gledališče nabito polno.

Na skupščino je prišel zastopnik Nj. Vel. kralja brigadni general g. Svetomir Djukić.

Prisostvovalo je tudi veliko število gostov: ban drinske banovine g. Predrag Lukić; zastopnik g. ministra prosvete g. Bogoljub Bjelić, načelnik prosvetnega oddelka v Sarajevu; zastopnik komandanta armije, divizijski general g. Miroslav Tomić; komandant mesta, divizijski general g. Stojan Miloradović, predsednik občine mesta Sarajeva g. Edhem Bičakčić; zastopnik S. K. J. prosvetni referent g. Uroš Čović; zastopnik Rdečega križa g. dr. Ivan Pavičić; zastopnik proforskega društva g. Časlav Gavrilović; zastopnik udruženja meščanskošolskega učiteljstva g. Jovo Suvajčić in zastopnik učiteljske šole v Sarajevu g. Martinović.

Poleg navedenih je prisostvovalo skupščini tudi 70 češkoslovaških učiteljev in učiteljic pod vodstvom g. Mlejneka in še mnogo drugih odličnih gostov.

Predsednik tov. Ivan Dimnik se je ob otvoritvi skupščine spomnil smrti blagopojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zeditelja, katerega spomin je počastila skupščina z enominutnim molkom.

Poslani so bili pozdravni brzojavni Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in g. Dobrivoju Stošoviću, ministru prosvete.

Po sprejetju predlaganih brzojavk je prečital predsednik tov. Dimnik »Deklaracijo o smeri stanovske politike JUU«, ki smo jo objavili v pretekli številki »Učiteljskega tovariša«.

Na skupščini zbrano učiteljstvo je pozdravil zastopnik g. ministra prosvete g. Bogoljub Bjelić, ki je poudarjal pomen učiteljskega vzgojnega dela ter ugotovil, da se je zelo dvignil ugled učiteljskega udruženja z realiziranjem sloge.

V imenu češkoslovaškega učiteljstva je pozdravil skupščino vodja prisotne grupe, po Jugoslaviji potujočega češkoslovaškega učiteljstva g. Josip Mlejnek, ki je podčrtaval

težnjo za vzajemnim sodelovanjem vsega slovenskega učiteljstva.

Govorila sta še zastopnik SKJ g. Uroš Čović in zastopnik proforskega udruženja g. Časlav Gavrilović. Vse govornike je zbrano učiteljstvo toplo pozdravljalo, a tov. predsednik se je zahvalil vsem za njihove pozdrave skupščini.

Skupščina je prejela tudi večje število pozdravnih brzojavk in to od ministra g. Stošovića, pomočnika g. Kovačevića i. dr.

Za tem so bili izvoljeni skupščinski odseki in to: verifikacijski, izveštajni, finančni, kandidacijski, odsek za resolucije in predloge, odsek za pravila, odsek za kulturno pedagoške izdaje in odsek za učiteljsko izobrazbo in praktični izpit.

REFORMA UČITELJSKE IZOBRAZBE.

Po izvolitvi odsekov je predaval tov. Dušan Prica o reformi uč. izobrazbe. V svojem predavanju je podal pregled vzgoje in izobrazbe. Omenjal je prizadevanja dvigniti vzgojo in izobrazbo po znamenitih pedagoških Komenskem, Rousseauju, Jon Lockeju, Martinu Lutru, Pestalozziju, Herbartu Kerscheneinerju in Petersohnu. Po temeljiti obrazložitvi zgodovinskega razvoja tega vprašanja prehaja do zaključka — kakšna izobrazba je potrebna jugoslovanskemu učiteljstvu. On sam zavzema stališče, da je potrebna srednješolska matura in dvoletna pedagoška akademija, ki naj bi bila urejena tako, da bi imela tudi tretji in četrti letnik, ki naj bi bila namenjena onim, ki bi hoteli postati srednješolski profesorji. Do ustitavitve tega principa naj ostanejo sedanja učiteljska, ki pa se morajo reformirati tako, da se odstranijo vsi nedostaki, ki so jih iznesli ravnatelji sedanjih učiteljskih.

DRUGI SKUPŠČINSKI DAN.

Po predavanju tov. Pricca je zaključil predsednik zborovanje s sporočilom, da zborujejo popoldne vsi izvoljeni odseki.

Drugi dan, t. j. 23. avgusta je takoj po otvoritvi podal poročilo verifikacijski odsek. Poročilo je bilo sprejeto soglasno in brez debate, ker ni odsek osporil nobenega mandata.

Takoj za tem je bil prečitan zapisnik odseka za poročilo. Ta odsek je proučil celotno obširno poročilo izvršnega odbora in ga je tudi soglasno odobril. K temu poročilu se je javilo 25 govornikov.

ZIVAHNA DEBATA.

Vsi prijavljeni govorniki so iznašali težnje in zahteve učiteljskega stanu. Kritika, ki je bila iznešena, se ni nanašala toliko na kritiziranje dela v organizaciji sami, nego je večina govornikov poudarjala krivice, ki so bile prizadejane učiteljstvu v zadnjem času, predvsem o priliki petomajskih volitev. Govorniki so poudarjali težak moralen in materialen položaj učiteljstva in prav z ozirom

Zivahni debater.

na ta položaj so obravnavali deklaracijo o smeri stanovske politike JUU. Mnogi so priznavali delo in prizadevanje vodstva udruženja za zboljšanje težkega položaja učiteljstva.

O IMPUTIRANJU ANACIONALNOSTI.

Med debato je iznesel tov. Milosavljevič tudi naslednje: Poudarjajoč, kake krivice so bile prizadejane učiteljstvu z odpusti, ugotavlja, da so jemali jugoslovansko firmo v zakup oni, ki nimajo z jugoslovanstvom nikake zveze. Učiteljstvu so imputirali anacionalnost in hoteli učitelje spreminiti v politične priganjaje onih, o katerih nacionalizmu bi se dalo govoriti. Učiteljstvo odreka vsakomur pravico, da patentira jugoslovanstvo in da postaja tolmač in ekspert za nacionalnost in jugoslovanstvo. Učiteljstvo ne more dovoliti, da se mu daje lekcije o jugoslovanstvu ter da bi na ta način postali učenci jugoslovanstva. Edini tolmači in učitelji jugoslovanstva, ki se jim mora priznati kompetentnost, so pustili svoja življenja na Kajmakčalanu in na drugih bojiščih. »Mi smo jugoslovanski učitelji in zato smo tudi učitelji jugoslovanstva.«

ZAHTEVE UČITELJSTVA.

Nadaljnji govorniki so poudarjali neobhodno potrebo sloge, harmonije in vzajemnega zaupanja, da bi moglo učiteljstvo uspešno zahtevati svoje pravice. Potreba stalnosti in pravičnega disciplinskega postopka bo naltela na pravo razumevanje le, če bo vse članstvo stalo složno za svojim vodstvom. — Svoboda mišljenja se mora priznati učiteljstvu ne le v lastni organizaciji, marveč tudi pri njegovem javnem udeleževanju.

Poudarjala se je tudi potreba ureditve vprašanja učiteljskega praktičnega izpita.

Za jesen in zimo!

Tople volnene tkanine za plašče, kostume, obleke, kakor tudi vso drugo manufakturno blago si preskrbite pri znani tvrdki

A. ŽLENDER
LJUBLJANA — MESTNI TRG 22

Ogromna zaloga najboljših kvalitet Vam nudi bogato izbiro trpežnega blaga, finih vzorcev in barv ter najsolidnejših cen.

Cenjenemu učiteljstvu popust!

Nad 600 odpuščenih učiteljev(ic), ki niso položili praktičnega izpita, jasno kaže, da tu ne more biti nekaj v redu. Krivda se v tem pogledu ne more zvrčati edino na učiteljstvo.

Vzdrževanje šol je jako pereče in nujno potrebno ureditve. Na konkretnih primerih so razni govorniki orisali stanje naših šolskih poslopij in skrb za najnujnejše šolske potrebe, da je moral vsakdo uvideti, da je to vprašanje tako pereče, da je ponekod ogrožen obstoj šol, ako se zadeva čimprej ne reši. Tudi socialni oskrbi otrok bo treba posvečati mnogo več pažnje nego doslej, ako hočemo vzgojiti narodu zdrav naraščaj.

KONSTRUKTIVNA KRITIKA.

Nekateri govorniki so se dotikali v svojih govorih tudi dela izvršnega odbora JUU. Toda kritiki, iznešeni na letošnji skupščini, se mora priznati, da je bila po večini konstruktivna.

Ugotovitev, da je letos članstvo organizacije precej porastlo, a s porastom članstva ni sorazmerno porastel tudi vpliv organizacije, ni zadela toliko vodstva, ki se mu priznava delo, marveč so že debaterji ugotovili prave krivice, ki jih je treba iskati v vrstah onih, katerim je močna in složna organizacija vsega jugoslovanskega učiteljstva trn v peti.

Poudarjalo se je tudi, da se geslo »sloga« še ni izvedlo v vsej naši organizaciji in se je priporočalo vodstvu, naj s svojim vplivom in s svojim prizadevanjem pospeši uveljavljanje sloge prav v vseh edinicah našega udruženja.

Iznešena je bila tudi kritika stanovskega tiska in to »Narodne prosvete« in »Učitelja«, vendar so bili podani tudi praktični nasveti. Le kritika nekoga delegata je povzročila začudenje, a istočasno tudi veselost. Naslednja tipična izjava zasluži, da jo spoznajo oni, ki ne vedo, kakšna je prava kritika tiska: »Narodna prosveta« je slabo urejevana! Tovarš, ki je bil ves čas njen zvest naročnik, jo je odpovedal, ker ni priobčila, da je bil po 40 letih službovanja upokojen.«

ODOBRITEV POROČILA.

Razprava o poročilu je trajala ves dopoldan in tudi popoldan. Tov. Dimnik je na koncu odgovoril nekaterim govornikom in se zahvalil vsem, ki so s stvarnimi izjavami iznesli težnje vsega stanu, nakar je dal poročilo na glasovanje. Poročilo je bilo sprejeto z ogromno večino, kajti le dva sta glasovala proti.

LIKVIDACIJA SPORA V SAVSKI BANOVINSKI SEKCIJI JUU.

Po kratkem odmoru je podal tov. Todor Dimitrijević, podpredsednik JUU, poročilo o sklepih ankete za ureditev spora v sekciji JUU za savsko banovino. V svojem poročilu je poudaril, da je razpravljal odbor o tem vprašanju prejšnji večer pozno v noč in prišel končno do soglasnega sklepa, da se skliče v Zagrebu izredna skupščina za sekcijo JUU za savsko banovino. — Dosedanje vodstvo te sekcije je podalo ostavko in na izredni skupščini bo izvoljeno novo vodstvo in to s tajnim glasovanjem. Poročevalec je ugotovil, da je z doseženim uspehom likvidirano to težko in delikatno vprašanje v naši organizaciji.

RAZPRAVA O POROČILU FINANČNEGA ODSEKA.

Finančni odsek, ki je pregledal gospodarstvo izvršnega odbora, je podal svoje poročilo o obračunu in proračunu, ki ju je z malenkostnimi spremembami predlagal skupščini v sprejetje.

K temu poročilu se je prijavilo 10 govornikov. Zivahna debata je bila o vprašanju stroškov ankete glede spora v savski sekciji. A končno je obveljal predlog odseka, naj te stroške nosita izvršni odbor in sekcija v enaki meri.

NELJUB INCIDENT.

Pri razpravi o poročilu finančnega odseka je prišlo do neljubega incidenta. Nekoliko prevročekrven delegat je ob vstopu na oder apeliral na skupščino, naj vzame predsedniku besedo, dokler bo on govoril. Te besede so povzročile pri vseh prisotnih ogorčenje, ki so ga izražali s tem, da niso pustili govorniku do besede, tako da je moral z odra ne da bi mogel sploh povedati, kar je nameraval. Ko se je hrup nekoliko polegel, so zahtevali delegati — in ne policijski komisar — kot je bilo napačno poročano v »Jutru«, da se netaktni delegat opraviči, kar je tudi storil z izjavo, da ni imel namena žaliti predsednika.

Ugotoviti moramo še posebej, da se policijski komisar sploh ni vmešaval v potek skupščine.